No. 969. 1831.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws-Blad.

Zondags- en Maandags

11 en 12 December.

BINNENLANDSCH NIEUWS.

Breda, den 9den December.

AANMERKINGEN omtrent den LYONSCHEN OPSTAND

De jammervolle gebeurtenissen te Lyon verdienen, in onderscheidene opzigten, eene ernstige beschouwing. Hetzij men aan die onlusten een staatkundig karakter wil toekennen, of aanneemt, gelijk het ministerie in Frankrijk dadelijk verspreid heeft, dat die volksbeweging niet het geringste staatkundig doel had, blijven die onlusten van het grootste gewigt. Niet zoo zeer omdat oploopen en volksbewegingen, in dezen tijd, zoo vreemd zouden zijn, dat een meer of min de maatschappij sterker zoude baeijen; maar omdat de oorzaken, en den meer dan vermoedelijke gevolgen der Lyonsche onlusten aan dezelve, meer dan aan overigen, een ernstig aanzien geven. Men heeft zich, bij de eerste beschouwing van dat oproer, even als in dezen tijd schier algemeen plaats heeft, in het aangenomen standpunt vergist, en als een op zich-zelf staand feit beoordeeld, hetgeen niets anders is dan een gevolg van een algemeen heerschend beginsel.

Dat beginsel wordt, naar mate de leer, welke men belijdt, onderscheiden genoemd. In de liberale theorie heet het: *l'Emancipation des peuples*. Zij, die hooger dan den wil des souvereinen volks, den oorsprong en de duurzaamheid der maatschappelijke instellingen zoeken, noemen het: *algemeene ontevredenheid met het tegenwoordige*. Dat deze ontevredenheid, dat geenzins tegen de verordeningen der Voorzienigheid een *algemeen* gebrek is, zal wel door niemand van ervaring worden tegengesproken: zij is ook niets meer dan een gevolg der leer, welke, bij de vergoding van het eigen-ik, zelfs de Godheid en de begeerten van den mensch onderwerpen wil.

Maar vraagt men — de armoede onder de Lyonsche werklieden heeft deze dan geen aandeel in de jongste beroeringen gehad? — Ook in dit denkbeeld heeft de overdrevenheid, mede een kenmerk van het tegenwoordige tijdvak, het hare toegebragt. Het is waar, de handel in zijden stoffen te Lyon, was sedert eenige jaren in eenen toenemenden staat van kwijning; onderscheiden fabrijken, bij vreemden, voornamelijk in Zwitserland opgerigt; en ook de vermeerdering van fabrijkanten op eigen grond, deden eene mededinging geboren worden, die niet misken kon, voor de werkende klasse nadeelig te zijn. Doch de berigten omtrent dien teruggang, wij herhalen het, zijn verre overdreven geworden. Niet alleen heeft het werkvolk te Lyon, onder het keizerrijk, en zelfs onder de restauratie, in omstandigheden verkeerd, tienmaal ongelukkiger dan die van heden; maar zelfs hadden de werkplaatsen aldaar in de laatste maanden in levendigheid eenigermate toegenomen, en van alle nijverie of handeldrijvende steden leed Lyon ongetwijfeld het minste. De werkman genoot er, ja eene schrale bezoldiging, maar toch genoeg tot voorziening in de eerste behoeften des levens. Het was dus niet gebrek aan middelen van bestaan, hetwelk deze werklieden de wapens in de hand gaf; het was ontevredenheid van *niet genoeg* naar hunnen zin te verdienen; en de spreuk *Brood* of *de dood* op hunne banieren geschreven, mag op gelijke waarde gesteld worden met die van *vrijheid* en *gelijkheid* en duizend andere, waarmede elke opstand, zonder over de ware beteekenis na te denken, het volk zoo ruimschoots bedeelt.

Het volk van Lyon heeft intusschen niets anders gedaan dan gehandeld in den geest van het in Frankrijk gehuldigd principe, de eenige wettigheid van het koningschap van *Lodewijk Philips*. De daar gepleegde daden van geweld zijn de praktijk der liberale theorie; en zoo lang deze laatste als waarheid wordt aangenomen, zullen noch tijdelijke maatregelen, noch concessien aan de eischen der woedende menigte, de hernieuwing van dergelijke onlusten beletten. De grondslag, waarop de troon gevestigd is, is of wordt de grondslag ook van het nederigst gebouw. Neem in de hoogere kringen de beginselen weg, waarop het gezag gevestigd was, en weldra verdwijnen ook de waarborgen voor het blijvend bestaan der lager geplaatste individus. Zoo lang in Lyon of waar ook, het revolutionair principe gevestigd, zullen de volksbewegingen nu eens te Lyon, dan weder elders, van tijd tot tijd herhaald worden, en bestellingen van zijden stoffen zullen, evenmin als het beleid eens voortenaams, die uitbarstingen geheel kunnen dempen, die des te heviger zullen worden, naar mate de massa's meer de overtuiging zullen bekomen, dat het hoofd van den staat, alleen krachtens den wil des souvereinen volks regeert.

Ten aanzien der meer physieke redenen der Lyonsche beroeringen, lezen wij in een fransch dagblad het volgende, hetgeen, zoo over het daar gebeurde, als over de daar op den voorgrond staande volksklasse eenig licht verspreidt.

Behalve de reeds hierboven opgegevene oorzaken, vindt men in de gebrekkige organisatie der zijde-fabrijken te Lyon zelve, eene voorname aanleiding tot de plaats gehad hebbende onlusten. Er bestaan twee klassen van werklieden. De eerste, *meesters* genaamd, hebben, onderscheidene, van drie tot zes of acht weefgetouwen, zelden meer, tot hunnent; deze alleen beschouwt men als gevestigde werklieden. De andere klasse, door de benaming *gezellen* onderscheiden, werken bij de eersten en ontvangen niets meer dan de helft van het arbeidsloon. Beide klassen zijn intusschen onderworpen aan den wil, dikwijls aan den willekeur van den fabrijkant. De daggelden worden in der minne tusschen de belanghebbende partijen geregeld; maar zoo het den fabrijkant aan eerlijkheid ontbreekt, heeft hij altijd middelen, die meestal zeker werken, om de overeenkomst te schenden. Van daar een menigvuldig schenden der goede trouw, vele misbruiken en knorrelaarijen van onderscheiden aard.

Eene andere gewigtige reden, aan schier alle takken van nijverheid gemeen zijnde, is het verbazend overwigt van voortbrengselen boven het verbruik. De pakhuizen der fabrijkanten zijn met stoffen opgestapeld, en juist omdat men *te veel* had, is men tot bekrimping van den arbeid en vermindering van het maakloon genoodzaakt geworden.

In dezen stand van zaken, vereenigden zich de werklieden, in hunne schatting niet genoeg winnende, zij organiseerden zich, constitueerden zich tot een delibererend ligchaam en eischten een tarief. Dit tarief bepaalt het arbeidsloon voor elke soort van stoffen; het verbindt den fabrijkant, die verpligt is er zich aan te houden, zonder dat het den werkman verbindt die zijn blijft, om naar welgevallen, al of niet te werken. (Men ziet in dezen geheelen gang van zaken het bewijs van het, hierboven door ons aangeroerde.) Onderscheidene oorzaken echter doen, in een zeer kort tijdsbestek de prijzen der stoffen veranderen en bij gevolg ook het maakloon, natuurlijk van het eerste afhangende. Thans bestonden deze oorzaken in: de nu sterker dan te voren uitkomende mededinging; de afwisselende prijzen der zijde, naar meer of min schoone hoedanigheid van de stoffe enz. Het tarief is onbepaald, en de grondslagen, waarop het berust, zijn het meest dan zelve veranderlijk. Van eene andere zijde beschouwd, vernietigt het de vrijheid van den handel en doodt bijgevolg den handel zelven. Indien de fabrijkant wint, zal hij het arbeidsloon hooger dan tariefprijs betalen; heeft hij daarentegen weinig of in het geheel geen winsten, dan zal hij minder dan tariefprijs betalen, om zijne fabrijk doen stilstaan; want niets kost hem meer dan zijn eigen ondergang te bewerken. Fabrijkanten, werklieden, ingezetenen, in een woord alle klassen der maatschappij, zijn voor het tarief onuitverbaar, ongezijmd en onuitvoerlijk in.

Maar de werkman beriep er zich op, en dat met aandrang. Vereenigingen van duizende dezer werklieden hadden, reeds in de laatste dagen van October jl. plaats. Het oproer was reeds tusschen de muren van Lyon aanwezig, wel is waar nog niet geweldig, maar toch verzekerd van zijne kracht. De regering had geene omstandigheden aanvoeren, die het doen van concessien aan de eischen der werklieden eenigermate regtvaardigen; maar zij gaf

daarin te ver. Zij beloofde het tarief, dat wil zeggen: een maatregel, van welks onuitvoerbaarheid zij bewust was; zij bekrachtigde dit tarief; terwijl eindelijk in het tarief door de wetten genoemde gedelegeerden, der beide partijen niet toegestemd werd.

Het tarief intusschen bekrachtigd en afgekondigd, werd een wat tig *precedent*, van hetwelk de begunstigers der wanorde en de weinig verlichte volksklasse in het algemeen, gebruik maakten. Het was klaarblijkelijk, dat de fabrijkanten, die zich niet zonder verlies aan dat tarief konden houden, hunne weefgetouwen moesten daen stil staan, en dat deze teleurstelling de werklieden tot uitersten drijven zou. Men moest, dus zeggen zij heden, ons niets beloven, waarin men geen woord kan houden. — Op deze wijze werden de grondstoffen der uitbarsting van onderscheidene kanten opgestapeld, tot dat het onvoorzigtig, onhandig en bedreigend gedrag van sommige fabrijkanten niet weinig tot die losbarsting zelve toebragt.

Eene vlugtige schets van eenige bijzondere kenmerken der Lyonsche zijdewevers zal hier niet misplaatst zijn, en misschien ook ter beoordeeling der tegenwoordige gebeurtenissen niet overbodig wezen. Zij vormen in het uitgebreide geslacht van handwerkslieden eene soort, welke sterk geteekende trekken bezit. Ziehier, wat hun ligchaams-bouw betreft, eenige der hoofdtrekken. Zij hebben over het geheel eene bleeke kleur; tengere of met waterachtige vochten gevulde ledematen; eene minder dan middelmatige gestalte en slapheid in vleesch vormen de gewone ligchaamsgesteldheid der genoemde klasse. In hunne gelaatstrekken is een zekere zweem van eenvoudigheid en onnoozelheid; hun toon van spreken is over het geheel bijzonder langzaam en sleepend. In een woord hun ligchaam mist evenredigheid, en tot zelfs hun gang heeft iets geheel eigenaardigs. Wat het karakter betreft, is de Lijonsche werkman zacht, niet beredeneerend en zeer aan zijne vooroordeelen gehecht. Zijn verstand is, met eenige uitzonderingen, beperkt; de voorraad zijner denkbeelden is gering. In het platte van zijne taal is nog deze bijzonderheid, dat hij aan sommige woorden eene geheel andere dan de elders aangenomene beteekenis geeft. Intusschen vermindert het bijzonder karakterschetsende dezer bevolking van dag tot dag. Sedert de omwenteling is deze verdwijning van oorspronkelijkheid het oog vallende. Voor de dagen van Julij 1830 stelden de zijdewerkers, bij het ondervinden der, uit werkeloosheid voortvloeijende ellende, daartegenoverstaande eene kracht van traagheid (*force d'inertie*). De traagsten onder hen, doorliepen des avonds, zingende en bedelende, de straten; en er is geen voorbeeld, dat, in die tijdvakken gedurig niet menigvuldig, de gemelde werklieden zich vereenigd hebben tot het bieden zelfs van den minsten weerstand tegen de verordeningen der regering. Het eenige, van dien aard, waarvan de archiven het bewijs bewaard hebben, is, dat de Lyonsche zijde-wevers niet vreemd waren aan de onlusten, die in 1793 (mede een tijdvak van woelingen en oproer) die stad teisterden. Gedurende de week werkzaam, zijn deze werklieden, zoo het blijkt, onbekwaam, om zich, tijdens het stoelgen van den handel, eenige mate te dekken tegen mogelijke schrale tijden. Op de Zon- en Maandagen, dat eenige, waarop zij zich eenige beweging buiten hunne werkplaatsen veroorloven, verteren zij dikwijls het loon eener geheele week. Gebrek aan hunne zorgeloosheid, leven zij eigenlijk altijd arm. Hij, die in staat zoude zijn deze lieden begrip van eene spaarbank te doen verkrijgen, zoude dus eene onberekenbare dienst doen, en hun eene betere toekomst voorbereiden.

De Lyonsche *drie dagen* heeft deze werklieden onder een nieuw daglicht doen kennen.

Zij hadden niet juist eene gewapende handeling overlegd. Zoo als wij opgemerkt hebben, zijn de tartingen van sommige fabrijkanten, daarenboven slechte maatregelen tot uitteendrijving der zamenschokingen, en eindelijk de bedwelming van eenen aanvankelijk gunstigen uitslag, de toevallige oorzaken van dezen burgerstrijd geweest, van welken het nog niet bestischt is, of hij kort of lang duren zal.

Onderscheidene inzichten hebben vervolgens de gebeurtenissen doen veranderen. Wellig komen wij in een volgend artikel daarop terug.

Bij besluit des Konings van den 6den dezer, is de vice-admiraal *Gobius*, directeur en kommandant der marine in het hoofd-departement van de Schelde, gemagtigd, om, gedurende den tijd dat hij met het opperbevel te Vlissingen zal zijn belast, deszelfs vlag aan boord van Zijner Majesteits schip *de Zeeuw*, te doen waaijen.

Voorts heeft het Zijne Majesteit behaagd, bij hoogstdeszelfs besluit van den 29sten november jl., aan den schout-bij-nacht *Zievogel* het opperbevel aan den Helder op te dragen, terwijl de schout-bijnacht *van Speyk* met zijne divisie gewapende vaartuigen van de Kil aan de reede van Hellevoetsluis is afgezakt, om in de Goereede en de monden van de Maas, voorloopig het bevel te voeren.

De brusselsche dagbladen meldden (*zoo als wij ook reeds uit dezelve hebben overgenomen*), dat drie fransche generaals, welke Frankrijk aan de Belgen geleend had, naar hun vaderland terug keren, ongetwijfeld door het ministerie van lord *Greij* afgedankt. Dit is, zeggen zij, eene soort van noodlottigheid (*fataliteit*) aan alles, wat het gouvernement wil ondernemen, verbonden. Onderofficieren, zeggen wij niet noodig en men heeft eene massa vreemdelingen als zoodanig in onze gelederen gedrongen en behoudt ze in dezelve; maar het ontbrak ons aan hoofd-officieren en generaals en men zendt die, welke Frankrijk ons afgestaan had, terug.

— Onderscheiden andere brusselsche dagbladen verklaren, met diepe smart vernomen te hebben, dat er eenige vondelingen gestorven zijn uit gebrek, dat de administratien der vondelings-huizen zeu, bij gebrek aan geld, geene minnen hebben kunnen bekomen. Ziedaar, zeggen opgemelde dagbladen, de beklagelijke gevolgen der ontzaggelijke voorschotten welke de administratie der godshuizen de regering, gedurende de gebeurtenissen der revolutie gedaan hebben, welke naar men zegt wel 2 millioen zouden bedragen en de kas hebben ledig gemaakt. Hier zou eene gewigtige vraag kunnen worden geopperd, vervolgen die dagbladen, te weten: had de administratie der godshuizen het regt wel om deze inkomsten hunne primitieve bestemming te benemen? — Waarlijk eene wonderlijke vraag voor lieden, die zich in revolutien als gerevalteld hebben!

— Wij lezen in het fransch blad *le Temps*, omtrent de algemeene ontwapening, waaraan wij reeds genoegzaam te kennen gegeven hebben, niet te gelooven, hetgeen volgt:

» De diplomatie neigt naar den vrede; sedert lang hebben wij de oorzaak daarvan gezegd. Europa kan zich niet weren zonder Engeland en Engeland kan geene vijandelijkheden willen, welke deszelfs geheel commercieel system zouden treffen. Men zal zich ontwapenen, zegt men; de pruissische en oostenrijksche gezanten hebben hunne volmagten daartoe ontvangen. Van den graaf *Pozzo di Borgo* wordt echter niet gesproken. Zou Rusland niet in die ontwapening toestemmen?"

Dat zelfde dagblad zegt: » Het belgische leger wordt onder de bevelen van den generaal *Belliard* georganiseerd. Reeds zijn er eenige regimenten gevormd; maar de wond van België is volkomen financieel; daar is geen leger, om dat er geen geld is; en echter is een leger meer dan ooit voor dat land noodzakelijk. Waar zijn de protocollen? Welk dwangmiddel is er tegen Holland te werk gesteld? wat doet de conferentie, om onzen inval en den oorlog te voorkomen?"

— Te Antwerpen ging onlangs de spraak, dat de geachte vroegere tegenwoordiger dier stad, de heer *Osy*, die, gelijk wij in onze vorig nommer gemeld hebben, van Londen terug gekomen is, alsdan in het sluiten eener geldleening voor rekening van het belgisch gouvernement op gunstige voorwaarden geslaagd was. Het *Journal de Commerce d'Anvers* merkt daaromtrent op, dat, indien alles wat den schrijver wegens de waarborgen, die men de geldschieters heeft moeten geven, vernomen heeft, waar is, het verwonderd moet wezen, dat men, alvorens aanbiedingen van dien aard buitenlands te gaan doen, niet eerst de kans, den voorrang daarvan aan de belgische kapitalisten heeft gegeven.

— De gisteren (art. Parijs,) door ons bekende proclamatie van den minister van oorlog, hertog van Dalmatien, aan de inwoners van Lyon, is van den volgenden inhoud:

» Lyonnezen,

» Geheel Frankrijk is geroerd geworden over de wanorden, waar van de stad Lyon ten tooneel verstrekt heeft. Van alle kanten is de volkomen herstelling van het gezag der wetten krachtdadiglijk gevorderd geworden; de nationale gardes des koningrijks hebben zich aangeboden, om daartoe mede te werken. Het leger, verontwaardigd over de behandeling, welke brave soldaten hebben moeten verduren in eenen ongelijken strijd, waarin zij de edele zaak der wettigheid wilden verdedigen, heeft hun ter hulp willen snellen. De natie heeft begrepen, dat er geene veiligheid voor de goede burgers meer wezen zou, indien geweld in de plaats van regt kon gesteld worden.

» De koninklijke wil, altoos vaderlijk, heeft zich ook dadelijk getoond, om de algemeene verontwaardiging te matigen en de belangen des lands met die der stad Lyon overeen te brengen. Een prins, die u reeds dierbaar is, heeft nieuwe aanspraak op uwe genegenheid willen maken, door de algemeene verzoening onder zijn toezigt te doen plaats hebben.

» Maar zachtmoedigheid is niet de eenige pligt der kroon, welke met het toezigt over de uitvoering der wetten belast is; zij heeft ook de krijgsmagt des volks in handen. De wensch der kamers, pligtig aan den voet des troons gebragt en de doorluchtige woorden, welke van denzelven zijn uitgesproken, hebben u geleerd, met welke eenstemmigheid de drie magten in den staat de onver-

wijdelijke noodzakelijkheid verkondigd hebben, van de geregtigheid terecht bij te zetten.

» Hoedanig ik ook de de zending, die de koning mij toebetrouwd heeft; ik kom de oppermagt der wetten onder u herstellen. Ik verwacht, in dezen vaderlandslievenden arbeid, de medewerking van alle goede burgers.

» Geene regetingloosheid meer! Onderwerpilig aan de wetten! Gehoorzaamheid aan het gouvernement des konings! en Z. K. H. de hertog van Orleans zal zijne intrede binnen uwe muren doen.

« Gegeven in het hoofdkwartier te Balmont, in de voorstad de Vaise, den 2den december 1831.

De maarschalk van Frankrijk, minister van oorlog,
» *hertog* van Dalmatie."

's Gravenhage, den 9den December.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal zal morgen eene openbare zitting houden, waarin, naar men vernemen mag, behalve een aantal verzoekschriften, ook een ontwerp van wet, van wege de regering zal inkomen. De afdeelingen dier kamer hebben nu geëindigd het onderzoek omtrent het ontwerp op het personeel en de patenten, waaromtrent vrij algemeen, wat den vorm daarvan aangaat, is aangemerkt, dat men duidelijker wetsbepalingen verlangde, dan de voorgedragene; de splitsing van dit ontwerp in twee gedeelten, en over ieder der daarin vervatte onderwerpen, afzonderlijke voorstellen. Wat betreft de voorgestelde verhooging van de belasting op het personeel, dezelve schijnen, om de bestaande omstandigheden, de goedkeuring der meerderheid te verwerven, hoezeer men tegen de voorgedragene wetsbepalingen nog vele aanmerkingen heeft in het midden gebragt. De te vinden grondslag op paarden, en rundvee, door de regering voorgedragen, heeft veel tegenstand ontmoet, en men beschouwde dien als nadeelig voor den landbouw en der veefokkery. Omtrent het patentrecht is even als het patent, in bedenking gegeven of het niet geschikter, doelmatiger en rendzamer ware, om, voor 1832, eene tijdelijke verhooging van opcenten daar te stellen, dan eene geheele nieuwe wet in te voeren, welker geheele omwerking, wat hare redactie betreft, voor 1 Januarij aanstaande, bezwaarlijk zou kunnen plaats hebben. Om dien reden stonden vele het behoud van de bestaande wetten voor, behoudens eenige weinige noodzakelijke veranderingen. Men meende dat de binnenlandsche scheepvaart voor geene vermeerdering vatbaar was, daar deze tak van nijverheid door de afsluiting van België en andere oorzaken, reeds zoo veel lijd. Eindelijk is er ook algemeen geklaagd over de vreemdelingen, die des zomers, in ons rijk, hunne goederen en koopwaren komen uitventen, geene schutter- noch militie-pligten te vervullen hebben, en geene openbare lasten dragen. Men verlangde dienvolgens de vierdubbele verhooging, hunner aanslagen in het patentregt, te meer, daar, bij eene schikking met België, het getal dezer personen, aanmerkelijk zou vermeerderen.

— Men vernemt, dat de Eerste Kamer spoedig zal vergaderen.

— Z. M. heeft de 26ste Loterij goedgekeurd, dezelve is in alles deele overeenkomstig aan de thans trekkende 25ste.

BELGIË.

Brussel, den 10den December.

De senaat heeft gisteren nogmaals eene zitting gehouden. Het proces-verbaal van de verkiezing van den heer *Engler* was, volgens aankondiging van den president, nog niet bij hem ingekomen.

De heer *de Renille* las vervolgens een rapport der speciale commissie (*zie ons vorig nommer*), belast met het nazien der door de kamer der afgevaardigden aangenomen wet op den uitvoer van wapenen en droeg een nieuw concept deswegens voor.

Nu begonnen langdurige discussien, zoo over het door de andere kamer aangenomen als over het door de commissie verbeterde of liever veranderde concept, dewelke in die zitting niet afliepen maar heden zullen worden voortgezet.

— De Engelsche dagbladen, die wij over Ostende wachtende waren, zegt *l'Emancipation*, en ons de troons-aanspraak van den koning van Engeland bij de her-opening van het parlement zou moeten aanbrengen, zijn ons gisteren avond niet geworden. Wij vinden daarentegen, in een fransch dagblad, het volgend *postscriptum*:

» Men verzekert, dat een bankiers-huis der hoofdstad een afschrift der aanspraak des konings van Engeland bekomen heeft, welke hij heden (den 6den) bij de heropening van de parlementszitting moet hebben uitgesproken. Men voegt er bij, dat Z. M. na de zaak der hervorming der aandacht des parlements te hebben aanbevolen, en stellige verzekeringen wegens de vredelievende gezindheden der groote mogendheden op het vasten land te hebben gegeven, in die aanspraak met grooten lof van het fransch gouvernement gewaagd wordt en het sluiten wordt aangekondigd van een traktaat tot afschaffing van den neger-handel. Men verzekert, dat de bepalingen van dat traktaat den slavenhandel in het vervolg volstrekt onmogelijk zullen maken."

Men zegt, dat de hervorming-bill op den 15den in het Lagerhuis zal worden voorgedragen.

— De fransche *National* zegt, echter louter als een gerucht, dat, op den 4den, te Lyon in omloop was, dat de personen, welke, gedurende den opstand, de commissie op het stadhuis uitmaakte, in hechtenis genomen zouden zijn.

— Een van Mentz gekomen reiziger verzekert, dat de bezetting dezer gewigtige vesting uit 25,000 man, zoo Oostenrijkers als Pruissen, bestaat.

Wij vernemen van geenen anderen kant, echter uit goede bronnen dat de Pruissische troepen, welke op onze grenzen lagen, vertrokken zijn, om den Rijn weder over te gaan. Omtrent 18,000 man van het 4de korps zijn maar den regter-oever op marsch en zullen in het land van Munster gekantonneerd worden.

FRANKRIJK.

Paris, den 6den December.

Daar zijn, naar men zegt, 40,000 man rondom Lijon verzameld. De nationale gardes van Vienne, van Macon en van Chalons, zijn met geforceerde marschen opgetrokken. De troepen zijn, voor het oogenblik niet bij de burgers ingekwartierd, maar zijn op het stadhuis, in den provisionelen schouwburg, in de kazernen en andere stadsgebouwen gehuisvest.

— Daar hebben te Lyon eenige arrestatien plaats gehad.

— De *Moniteur* deelt het volgend verhaal mede der bijzonderheden, welke bij den intogt van den jongen prins binnen Lyon vergezeld hebben.

» De regering ontving den prins aan de Vaiser-poort. De maire van Lyon deed eene aanspraak, op welke Z. K. H. met veel waardigheid heeft geantwoord en welk antwoord de volle goedkeuring van allen, die hetzelve hebben aangehoord, heeft weggedragen. Overal op zijnen weg heeft de prins niet dan vergenoegde gezigten gezien, welke zich door zijne tegenwoordigheid gelukkig achtten en niet dan toejuichingen, die rondom hen uitbarstten, gehoord.

» Van alle kanten deden zich gelukkige invallen hooren en woorden, welke de erkentenis van den een, het naberouw van den anderen en het vertrouwen van allen uitdrukte.

» Op het oogenblik van het afzenden der depêches had de prins zich naar het plein Bellecour begeven, om revue over de troepen te houden. Derzelver houding was verwonderingswaardig, hunne geest uitmuntend. De houding der burgers beantwoordde aan die des legers.

» Alles kondigde den terugkeer der goede verstandhouding aan, en onder des te geruststellender voorteekenen, daar het ophalen der wapenen, hetgeen ten volle gelukte, de grootste onderwerping aan de bevelen des gouvernements bewees. De ordonnantien, proclamatien en besluiten werden door de menigte gelezen en verwekten volstrekt geene aanmerkingen.

» Aan het hoofd der troepen trok het gedeelte der nationale garde van Lyon, dat, na de troepen zoo dapper te hebben bijgestaan, met hen de stad uitgetrokken was. Dit detachement draagt het vaandel, hetwelk het niet verlaten had, naar het stadhuis en legden ook aldaar, om aan de ordonnantie tot ontbinding te gehoorzamen, de wapenen neder.

» Andere bataillons van de mobiel gemaakte nationale garde van de Saone en Loire, van de Drôme en van de Isère, bewezen door hunne tegenwoordigheid, de driftige toesnelling van de geheele omliggende bevolking, van de openbare orde te helpen herstellen, zonder welke er noch nijverheid, noch vrijheid, noch vaderland bestaan kan."

» Wij wachten nog wijdloopiger bijzonderheden en vooral de aanspraak der regering en het antwoord van den prins, waarvan de uitwerking allerontroerendst is geweest."

Wij lezen in een onzer ministeriele avondbladen: Men heeft gisteren ter beurse het gerucht uitgestrooid, dat er te Nantes oproeren zijn uitgebarsten. Wij kunnen onzen lezers op het stelligst verzekeren, dat deze tijding valsch is. De heden van dat punt en andere plaatsen ingekomen depêches bewijzen, dat het land nooit rustiger geweest is."

— De *Moniteur* maakt, bij gelegenheid der gebeurtenissen te Lyon, eene circulaire van den heer *Persier* aan de prefecten der departementen publiek, waarin de volgende zinsnede wordt opgemerkt:

» Een gouvernement, dat geene exceptieve wetten wil, en er roem op draagt van vele vorderingen en raadgevingen te dien opzigte afgeweten te hebben, heeft meer regt, om zelf over de middelen van wettige straf en over de gestrengheid in de uitvoering te oordeelen."

— De fonden stonden heden ter beurse, de 5 pCt. 95,80 à kont., 95,95 op tijd; de 3 pCt. 96,35 kont., en 96,45 op tijd; de Napelsche renten waren genoteerd op 76,85 kont. en op tijd.

ENGELAND.

Londen, den 3den December.

(*Particuliere Correspondentie.*)

De angst wegens de oplossing der kwestie van de hervormingsbill neemt toe, naar mate de zitting van het parlement nadert. Het schijnt thans, dat het ministerie, in plaats van zich bij eene bill te bepalen, de kwestie tot drie of vier voorstellen wil uitstrekken. Alzoo zou eene bill strekken, om zekere burgten van hare voorregten te beroven. Eene dezer zou dienen, om deze voorregten op Manchester, Leeds, Birmingham en andere groote steden, welke in het vervolg leden in het parlement zouden kunnen zenden, over te dragen; bij eene derde bill zou strekken, om het kiesregt uit te breide, enz. enz. Het voordeel dezer verdeeling zou daarin liggen, dat de ministers middelen zouden vinden, om de gedachten der Lords over de hervorming beter te leeren kennen, dan zij die zouden kunnen doorgronden, wanneer de kwestie in eene enige bill bleef opgesloten. Hoe het zij, de troons-aanspraak wordt met ongeduld te gemoet gezien.

— In een der Fransche tijdschriften vind men dezer dagen den navolgenden staat van het bedrag der civiele lijst voor de regerende vorsten in de onderscheidene constitutionele staten, in het jaar 1830, waaruit blijkt, dat die van Frankrijk, in verhouding tot de bevolking, het minste beloopt.

STATEN.	BEVOLKING	OPBRENGST van landen	Bedrag der civiele lijst.	Per ingezeten
				fr. c.
Groot Britannie	24,000,000	585,000,000	25,000,000	1 05
Frankrijk	33,000,000	987,600,000	25,000,000	76
Nederland	2,600,000	175,000,000	5,460,000	89
Beijeren	4,000,000	60,733,000	6,460,750	1 – 30
Wurtemberg	1,600,000	20,000,000	2,502,700	1 – 71
Baden	1,130,000	20,000,000	2,372,025	2 – 10
Hessen	1,700,000	12,000,000	1,803,669	1 – 59
Zweden	2,800,000	49,000,000	3,183,425	1 – 85

In een ander dagblad vond men den volgenden staat van de inkomsten der geestelijkheid in de onderscheidene staten. In Frankrijk wordt aan dezelve toegestaan 1050000 ponden sterling, in de Vereenigde Staten 576000; Spanje 1100000; Portugal 300000; Hongarije 409000, namelijk aan Catholijken 32003, aan Calvinisten 63000 en aan Lutheranen 26000; Italie 776000; Oostenrijk 950000; Zwitserland 87000; Pruisen 527000; kleine Duitsche Staten 765000; Holland 160000; Denemarken 119000; Zweden 238000; Rusland 910000, namelijk de Griekse Kerk 510000 en de Catholijken en Lutheranen 400000; de Christenen in Turkije 180000, Zuid-Amerika 450000; de Vereenigde Staten en andere landen 402000, het geen te zamen beloopt 6,000,000 ponden sterling; terwijl de geestelijkheid van Engeland en het graafschap Wallis de som van 9459565 ponden geniet en alzoo hoven alle de andere Rijken van de geheele wereld staat.

Het is opmerkelijk, dat onder de tegenwoordige aanvallen der dagbladen zoo veel lieden worden aangetroffen, die vroeger, of geheelen of deels hun bestaan en opkomst aan de periodieke pers te danken hadden. Aan het hoofd der hevige bestrijders der dagbladen treden thans op, *de Brouckère*, de besoldigde van de 12 Apostelenstraat; *Lehon*, schrijver van *la Politique*; *Chr. Rogier*, redacteur van de *Mathieu Laensberg* en het kinderweekblad *la Récompense*, alle, zoo als de *Messager* van Gend ze betitelt, *hommes périodiques par excellence*, alle, min of meer door geahonneerden onderhouden, geweest. Terecht zegt een spreekwoord, dat men geen grooter vijanden dan onder eigen bloedverwanten treft, en het meest door zijne naastbestaanden verraden wordt.

BRIEFWISSELING.

Bij ons is ontvangen brief uit *Eindhoven*, van den 21 December, persoonen worden aangeduid, kunnen wij dezelven niet plaatsen, dan nadat de schrijver zich bij ons zal hebben bekend gemaakt, en zich met de verantwoordelijkheid voor het door Zijnlieden aangevoerde belastende.

DANKBETUIGING.

De Kapitein *Heriacx*, van de 1e comp. 2e bat. 3e afd. Noord-Brabandsche schutterij, in herinnering te Naarden, is, door uitschenkomst van den heer C. K. Boyer, Regent der Latijnsche school te Heusden, wel ontvangen de somme van *f* 10 – door de leerlingen dier school, voor de kranke *Heusdensche schutters*, bij welgemelde kompagnie toegezonden.

Voor welk edel aandenken, de kommanderende officier van opgemeld bataillon, de studerende jeugd deszelfs hartelijke erkentenis betuigt.

Naarden, den 6 December 1833.

De Kapitein, kommanderende het 2e bat. der 3e afd. Noord-Brabandsche schutterij,

C. MULLER.

De Gebroeders GIBERT van *Utrecht*, voorheen A. t PANIS & Comp., zullen tot Dingsdag den 13den dezer ontvangen *Goederen* te zijn uitgepakt; met een schoon *Assortiment* van de ACHTE Nos in alle couleuren en kwaliteiten, en eene groote partij gemaakte DAMES MANTELS naar de laatste smaak; welke Goederen zullen zij, als naar gewoonte, tegen billijke prijzen overzetten.

* * Uit de hand te Koop, voor den bepaalden prijs van *f* 275, eene uitgelezene MERRIE, bekend landsch ras, groote maat, kastanjebruin met zwarte manen en lang-staart, vrij van gebreken, maakt een tuigpaard in de Tilbury's, en eenigzins toegereden onder het zadel; zeer geschikt voor het Karabijnen-regiment. Te bevragen bij L. A. HAYE, Stadhouder te *Utrecht*, op den Drift.

De Ondergetekende, maakt aan zijne begunstigers bekend, dat hij voortaan in voorraad heeft PLAATSVERVANGERS voor de Nationale Militie en Schutterijen, alles op eene aannemelijke Voorwaarde; en neemt alles voor de provincien *Noord-Brabant*, *Zeeland* en *Zuid-Holland*, voor den geheelen Activen Dienst, als van Desertie of Wangedrag voor de Plaatsvervangers, alwaar ook de Milicien of Schutter in Activen Dienst en bij gunstige Dispositie van Zijne Majesteit door een Plaatsvervanger laten vervangen. Het kantoor wordt gehouden in de lange Vos C. N. 112, te Goes. Nadere inlichtingen zijn ook te bekomen te *'s Bosch* in het Logement den *Eenhoorn* in de Karrestraat, en te *Breda* in het Logement *de Zwaan* bij de Wed. VERMUNT.

Goes, den 18den November 1831.

W. PIETERSE,
Gp. Commissionair.

SCHOUWBURG TE BERGEN-OP-ZOOM.

Op Maandag den 17 December 183.. DE VERZOENING of *Broedertwist*, Tooneelspel in 5 bedrijven, van *Kotzebue*; gevolgd van DE KETELLAPPER VAN SAINT-FLOUR, Blijspel met Zang. Op Dingsdag den 13 December 183.. DE MODE DES HUTSGEZINS, of *Is er dan geen Onderscheid voor Rijke Vrouwen?* Tooneelspel in 5 bedrijven, van *Kotzebue*, gevolgd van DE VERDEDELDE ZAMENKOMSTEN, of *De Afspraak der Kattekeet*, Blijspel in *een* bedrijf; naar het Fransch (*Les Rendez-vous Bourgeois*). Nooit alhier vertoond.

STOOMPACKETVAART *tusschen* *ROTTERDAM en LONDEN*,
voor Passagiers en Goederen.

De Stoompacket *Atwood*, gevoerd door *P. Cresnaar*, zal, uit hoofde der Quarantain-Maatregelen, niet altijd vaardig op de reeds voor deze geannonceerde dagen en uren kunnen vertrekken; doch zoo lang het Saizoen zulks toelaat voortgaan met geregelde reizen van hier te vertrekken.

Nadere inlichting te bekomen bij de Agenten W. SMITH & Comp. en P. A. VANES.

* * Bij J. NOORDUIJN, Boekverkooper te *Utrecht* is uitgegeven en alom verzonden:

I. Beknopt overzigt van den TIENDAAGSCHEN VELDTOGT. Bevattende de Roemrijke daden der verschillende Legerdivisien en der Vloot, met vermelding van vele tot heden minder algemeen bekende bijzonderheden . *f* 0,90.

II. AFSCHEIDSLEERREDE voor de Schutters mijner Gemeente, gehouden op den 23sten October 1831, door T. VAN SPAL, Predikant te *Ouken* . . . *f* 0,20.

Ook is bij denzelven onder anderen ook uitgegeven en wordt met veel succes bekroond.

I. KEUR VAN MERKWAARDIGHEDEN, uit de geschiedkundige wereld. Een Magazijn van ernstige en luimige verhalen, zeldzame avonturen en wenteltingen des geluks, tot een aangenaam en nuttig onderhoud, door S. BAUER, ... *f* 2,80.

II. DE VOLMAAKTE GELDERSCHE KEUKENMEID, onderrigtende hoe men verschillende spijzen op eene smakelijke en min kostbare wijze kan koken, stoven, bakken en braden, alsmede het inmaken en drogen van allerlei groenten; het maken van dranken en de bereiding van uitgezochte confituren, tinctuuren, etc., zeldzaam. Met vermeerderde druk . . . . . *f* 1,20.

* * De Boekhandelaar C. C. VAN HOEK te *Leijden* zal op den 5den December aanstaande uitgeven en verzenden:

ROEMER, GEDENKSCHRIFT van den TOCHT der H. H. STUDENTEN van de Leidsche *Hoogeschool*, en hunne plegtige inhaling op den 23sten September 11. een deel in 8°, met twee zwarte en een gekleurde plaat. — Tot op den dag der uitgave is de prijs van dit werk gesteld op *f* 2,40, en met het gedenkschrift van den Uittogt op *f* 3,30. Na de uitgave van het eerstgemelde worden de prijzen met vijftig cents verhoogd. Bestellingslijsten zijn bij de voornaamste Boekhandelaren des Rijks voorhanden.

BIJDRAGEN VOOR DE VADERLANDSCHE GESCHIEDENIS — *van de belangrijke jaren* 1809 *en* 1810.

Medegedeeld door den Luitenant-Generaal Baron KRAYENHOF; Grootkruis der Militaire Willemsorde.

Dit werk is verdeeld in onderscheiden §§, en neemt een aanvang met de geschillen en beslissing, welke reeds in het voorjaar van 1809 tusschen de Fransche en Hollandsche autoriteiten in Zeeland ontstonden; en eindelijk met onze inlijving in het Fransche rijk en het bezoek van Napoleon te Amsterdam. De expeditie der Engelschen tegen Holland; het vertrek naar- en verblijf te Parijs van Koning Lodewijk; zijne briefwisseling met zijne ministers; zijn afstand enz. vormen de grondsteenen dat begin en einde. Dertien Bijlagen, tot toelichting van den tekst, waaronder het Fac-simile van Koning Lodewijk's Staat der sterkte van het Hollandsche Leger op den 1sten July 1809, benevens emplacement-lijst der H. H. Officieren van het K. korps, Artillerie en Genie, en Staat van het geschut voor de linien der hoofdstad en vestingen Muiden en Weesp, verrijken dit werk, dat ingenaaid à *f* 4.75 en in cartonnen band à *f* 5: – bij de voornaamste Boekhandelaars in Oud-Nederland verkrijgbaar is gesteld door C. A. VIEWEG te *Nijmegen* en BROESE & COMP. te *Breda*.

Te BREDA, bij BROESE COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.